

ORIGINAL
ARTICLE

Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Geriatrik Üriner Sistem Enfeksiyonlarını Önlemede Hemşirenin Rolü Hakkında Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi

Aysun ÖZLÜ¹ , Emine Kübra DİNDAR DEMİRAY² , Sevil ALKAN³ , Hatice ÖNTÜRK AKYÜZ⁴ , Duygu SİDDİKOĞLU⁵

¹Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Kütahya/Türkiye

²Bitlis Devlet Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji, Bitlis/Türkiye

³Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, Çanakkale/Türkiye

⁴Bitlis Eren Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, Bitlis/Türkiye

⁵Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Tıp Fakültesi Biyoistatistik Anabilim Dalı, Çanakkale/Türkiye

ÖZET

Giriş: Çalışmamızda, geleceğin sağlık sağlayıcıları olan hemşirelik bölümü öğrencilerinin geriatrik üriner sistem enfeksiyonlarını (ÜSE) önlemede hemşirenin rolü hakkında bilgi düzeylerinin değerlendirilmesi yolu ile bu konudaki bilgi düzeyindeki eksiklikleri saptamak ve planlanacak olan eğitimlere yol göstermek amaçlandı. **Materyal ve Metod:** Çalışma tanımlayıcı tipte gerçekleştirildi. Çalışmaya 238 hemşirelik bölümü öğrencisi dahil edildi. Veriler, katılımcıların demografik özelliklerini içeren form ve ÜSE ile ilgili sorulardan oluşan, “Üriner Sistem Enfeksiyonlarını Önleme Konusunda Bilgi Düzeyi Değerlendirme Ölçeği” kullanılarak toplandı. Veri toplama araçları online anket oluşturularak katılımcılara iletildi. Demografik veriler ve cevaplar kaydedildi. **Bulgular:** Öğrencilerden 150’sinin ÜSE hakkında fikri varken 88’inin ise ÜSE hakkında herhangi bir fikri yoktu. ÜSE eğitimini 68 kişi alırken, 170 kişi ise herhangi bir ÜSE eğitimi almadığı tespit edildi. Foley sonda endikasyonları ve üriner kateter takılması, üriner kateter bakımı ve geriatrik ÜSE ile ilgili verdikleri cevap puanları oldukça düşük olarak bulundu. **Sonuç:** Eğitim müfredatında bu konuda uygun eğitim planı oluşturulmasının kateter ile ilişkili ÜSE konusunda farkındalığı artırarak geriatri hastalarında enfeksiyon kontrolünde önemli olacağı kanaatine varılmıştır.

Anahtar kelimeler: Geriatri, Hemşirelik, Üriner Sistem Enfeksiyonu

ABSTRACT

Introduction: In our study, it was aimed to determine the deficiencies in the knowledge level on the role of the nurse in preventing geriatric urinary system infections (USI) and to guide the trainings to be planned by evaluating the knowledge level of the nursing department students. **Material and Methods:** This was a descriptive type of study. In this study; 238 nursing students were included. Data were collected using the “Knowledge Level Assessment Scale on the Prevention of Urinary System Infections” which consisted of questions about the urinary system infection and demographic characteristics of participants. Data collection tools were sent to participants with online questionnaire. Demographic data and responses were collected. **Results:** While 150 of the students had an opinion about USI, 88 had no idea. While 68 took training on USI, and 170 did not. The answer scores to the questions about indications of Foley catheter and urinary catheter, care for urinary catheter and geriatric USI were very low. **Conclusion:** It was decided that preparing a training plan on this subject in the education curriculum will be important in infection control in geriatric patients by increasing the awareness about catheter related USI.

Keywords: Geriatrics, Nursing, Urinary System Infection

Cite this article as: Özlü A, Demiray EKD, Alkan S, Akyüz HÖ, Sıddıkoğlu D. Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Geriatrik Üriner Sistem Enfeksiyonlarını Önlemede Hemşirenin Rolü Hakkında Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi. Medical Research Reports 2022; 5(2)77-85

Corresponding Author: Hatice Öntürk Akyüz **Correspondence Adress:** : Bitlis Eren Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Rahva Yerleşkesi Beş Minare Mahallesi Ahmet Eren Bulvarı 13000 Merkez /Bitlis Türkiye Mail: onturk65@hotmail.com Received: 04.06.2022; Accepted: 27.06.2022

GİRİŞ

Tüm Dünya’da ortalama yaşam süresinin arttığı öngörülmekle birlikte; 65 yaş ve üzeri nüfus oranı 1900’lü yıllardan itibaren artarak 2050’de %20 olacağı tahmin edilmektedir (1). Türkiye’de de benzer şekilde yıllar içinde yoğun bir nüfus artışı olduğu, nüfus artış oranının 2014 yılında yapılan bir çalışmada %8 olduğu bilinmektedir (2). Artan yaşla birlikte; biyolojik kapasite azalmakta ve enfeksiyonlara yatkınlık oluşmaktadır (1). Özellikle, İmmun cevapta eksiklik, cilt dokusunun incilmesi, prostat hipertrofisi, öksürük refleksinin azalması ve bununla birlikte diğer anatomik ve fizyolojik değişikliklerin oluşması; yaşlıları değişik enfeksiyon tiplerine açık hale getirir. Kronik hastalıklar, kullanılan ilaçlar ve beslenmede oluşan eksiklikler, ateroskleroz, diabetes mellitus, demans, kanser gibi ek problemler de enfeksiyonlarla birlikte görülmesinin, enfeksiyonlara yatkınlığı daha da arttırdığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte yaşlılarda görülen enfeksiyon hastalıkları gençlere göre farklı klinik ve laboratuvar bulguları ile predispoze olabilmekte ve bu; tanı ve tedavide gecikmelere sebep olabilmektedir (1). Bu sebep ile enfeksiyonlar hastanede kalış süresini uzatmakta, alta yatan hastalıkların alevlenmesine sebep olmakta, ölüm oranı ve tedavi maliyetini artmaktadır (3).

Her iki cinsiyette de özellikle 65 yaş üzerinde yaşla birlikte üriner sistem enfeksiyonları (ÜSE) sıklığının arttığı görülmüştür (4). ÜSE toplum içinde yaşayan yaşlılarda %25 oranında

tespit edilirken (5), bakımevi ortamında kalan yaşlı kadınlarda bu oran %25-50 ve erkeklerde ise %15-40 görülmektedir (6). Geriatrik hastalarda erkeklerde sıklıkla benign prostat hiperplazisi (BPH) nedeni ile ÜSE görülme sıklığı artarken; kadınlarda ise cinsel aktivitede azalmasına bağlı olarak ÜSE insidansında göreceli bir azalma görülebilir. Cinsiyet dışında ise; mental fonksiyonda bozukluk, detrusor atonisi, perianal bölge kaslarında zayıflama, idrar ve gaita inkontinansı, idrar kateteri kullanımı ve perine bölgesinde hijyen eksikliği risk faktörü olabilir (7,8). Yaşlı hastalarda gelişen ÜSE; bakteriyemi, sistemik antibiyoterapi tedavi ihtiyacı, hastaneye yatış, azalmış fonksiyonel durum, ürosepsis ve hatta ölümün önde gelen nedenleridir (9).

Çalışmamızda geleceğin sağlık sağlayıcıları olan hemşirelik bölümü öğrencilerinin geriatrik ÜSE’yi önlemede hemşirenin rolü hakkında bilgi düzeylerinin değerlendirilmesi yolu ile bu konudaki bilgi düzeyindeki eksiklikleri saptamak ve planlanacak olan eğitimlere yol göstermek amaçlandı.

GEREÇ VE YÖNTEM

Kesitsel tanımlayıcı tipte planlanan araştırmanın evrenini Bitlis Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü öğrencileri olan 238 kişi oluşturdu. Araştırmaya katılmaya gönüllü olanlar çalışmaya dahil edildi. Araştırmada veri toplama amacıyla ‘Kişisel Bilgi Formu’ ve Çelik ve ark. (10) tarafından oluşturulan ‘Üriner Sistem Enfeksiyonlarını

Özlu A, Demiray EKD, Alkan S, Akyüz HÖ, Sıddıkoğlu D. Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Geriatrik Üriner Sistem Enfeksiyonlarını Önlemede Hemşirenin Rolü Hakkında Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi

Önleme Konusunda Bilgi Düzeyi Değerlendirme Ölçeği' kullanıldı. Ayrıca yaşlılarda ÜSE'ye ait semptom ve bulgulara ait sorularla da bilgi düzeyleri değerlendirildi. Beşli Likert Ölçeği ile bilgi puanları hesaplandı. (Puanlar: 1; bilmiyorum, 2; hiçbir zaman, 3; bazen, 4; genellikle, 5; her zaman) Online anket formu oluşturuldu, onam ile birlikte kişilere online olarak iletildi. Çalışma öncesi Bitlis Eren Üniversitesi Rektörlüğü Etik kurul başkanlığından 21/13-2 sayılı ve E.1342 evrak kayıt numaralı kararıyla onay alındı.

İstatiksel Analiz

İstatistiksel analizler IBM SPSS Statistics 24.0 (IBM Corp. Released 2016. IBM SPSS Statistics for Windows, Version 24.0. Armonk, NY: IBM Corp.) adlı paket 61 program kullanılarak yapıldı. Verilerin analizinde sayı,

yüzde, aritmetik ortalamalardan faydalanılmış olup alınan ortalama puanların gösterilmesinde ortalama ve standart sapmalardan yararlandı.

BULGULAR

Çalışmaya 238 hemşirelik bölümü öğrencisi dahil edildi. Katılımcıların %61,8'i kadın, %38,2'i erkekti. Aynı zamanda katılımcıların %17,2'si 1. sınıf, %32,4'ü 2. sınıf, %22,3'ü 3. sınıf, %28,2'si 4. sınıf öğrencilerinden oluşmaktaydı. Öğrencilerden 150'sinin ÜSE hakkında fikri varken 88'inin ise ÜSE hakkında herhangi bir fikri yoktu. ÜSE eğitimi alan 68 kişi varken; 170 kişi ise herhangi bir ÜSE eğitimi almamıştı. On iki kişi 6 ay önce eğitim alırken; 16 kişi 6 ay ile 1 yıl önce, 41 kişi ise 1 yıldan daha uzun sürede bu eğitimi almışlardı (Tablo 1).

Tablo 1. Katılımcıların demografik özellikleri

Demografik Özellik	N (238)	Min-Maks
Yaş (Ort±SS)	20,38±2,10	17-35
Cinsiyet		%
Kadın	147	61,8
Erkek	91	38,2
Sınıf		
1.sınıf	41	17,2
2.sınıf	77	32,4
3.sınıf	53	22,3
4. sınıf	67	28,2
ÜSE Hakkında Fikri Olma		
Evet	150	63
Hayır	88	37
ÜSE Hakkında Eğitim Alma		
Evet	68	28,6
Hayır	170	71,4
ÜSE Hakkında Eğitim Alınan Kişi		
Öğretim Üyesi	66	27,7
Staj Birim Sorumlusu	2	0,9
Almadım	170	71,4

Özlu A, Demiray EKD, Alkan S, Akyüz HÖ, Sıddıkoğlu D. Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Geriatrik Üriner Sistem Enfeksiyonlarını Önlemede Hemşirenin Rolü Hakkında Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi

ÜSE Hakkında Eğitim Alma Zamanı		
< 6 Ay	12	5
>6 Ay- 1 Yıl	16	6,7
>1 Yıl	41	17,2
Hatırlamıyorum	169	71

N: katılımcı sayısı, min: minimum, maks: maksimum

Foley sonda endikasyonlarının sorgulanması sonucunda tüm sorularda alınan maksimum puan 5 idi. Tüm sorulara verilen cevaplar Tablo 2'deki gibidir.

Tablo 2. Hemşirelerin foley sonda endikasyonları hakkındaki bilgi düzeyleri

Sorular	Alınan puan	Alınan Puan Aralığı
İntravezikal obstrüksiyonlar foley sonda endikasyonlarından mıdır?	1,67±1,15	1-5
Üriner sistem anatomisini bozan cerrahi girişimler foley sonda endikasyonlarından mıdır?	1,88±1,30	1-5
Mesane disfonksiyonu ya da idrar retansiyonu oluşturan nörolojik bozukluklar foley sonda endikasyonlarından mıdır?	1,85±1,28	1-5
Yoğun bakım gerektiren hastalarda idrar çıkışının ölçülmesi foley sonda endikasyonlarından mıdır?	2,09±1,44	1-5
Terminal dönemdeki idrar inkontinansı olan hastalarda palyatif bakım (yatak değişiminin uygun olmadığı hastalar) foley sonda endikasyonlarından mıdır?	2,13±1,50	1-5
İdrar inkontinansına bağlı perineal alanda cilt lezyonları oluşması foley sonda endikasyonlarından mıdır?	2,16±1,43	1-5
Mesane içi ilaç uygulamaları foley sonda endikasyonlarından mıdır?	1,95±1,34	1-5
Mesanenin tanı amaçlı doldurulması: foley sonda endikasyonlarından mıdır?	1,94±1,34	1-5
Hastanın yatalak olması: foley sonda endikasyonlarından mıdır?	2,34±1,47	1-5
Hasta yakınının istemesi: foley sonda endikasyonlarından mıdır?	1,99±1,29	1-5
Hastanın tualete gitmek istememesi: foley sonda endikasyonlarından mıdır?	2,08±1,32	1-5
Dekübit ülseri varlığı: foley sonda endikasyonlarından mıdır?	1,99±1,39	1-5

Hemşirelerin üriner kateter takılmasına ilişkin sorular her bir soruya verdikleri maksimum puan 5 idi. Üriner kateterle ilgili işlem öncesi ve sonrası eller yıkanır sorusundan 2,77 puan, üriner kateter takarken steril eldiven kullanılır sorusundan 2,87, aseptik teknikle kateter takılır

sorusundan 2,67, kateter takarken steril malzeme kullanılır sorusundan 2,78 puan, povidon iyot ile periüretal bölge temizlenir sorusundan 2,37 puan, uygun çapta kateter kullanılır sorusundan ise 2,62 puan elde edildi (Tablo 3).

Özlu A, Demiray EKD, Alkan S, Akyüz HÖ, Sıddıkoğlu D. Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Geriatrik Üriner Sistem Enfeksiyonlarını Önlemede Hemşirenin Rolü Hakkında Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi

Tablo 3. Hemşirelerin üriner kateter takılmasına ilişkin bilgi düzeyleri

Soru	Alınan puan	Alınan Puan Aralığı
Üriner kateterle ilgili işlem öncesi ve sonrası eller yıkanır	2,77±1,86	1-5
Üriner kateter takarken steril eldiven kullanılır	2,87±1,85	1-5
Aseptik teknikle kateter takılır	2,67±1,81	1-5
Kateter takarken steril malzeme kullanılır	2,78±1,81	1-5
Povidon iyot ile periüretal bölge temizlenir	2,37±1,68	1-5
Uygun çapta kateter kullanılır	2,62±1,80	1-5

Puanlar: 1, bilmiyorum; 2, hiçbir zaman; 3, bazen; 4, genellikle; 5, her zaman

Katılımcıların üriner kateter bakımına ilişkin sorular her bir soruya verdikleri maksimum puan 5 idi. Günlük kateter bakımı yapılır takılır sorusundan 2,29 puan, kateter bakımı yaparken meatüste kir varsa su ve sabunla bölge temizlenir takılır sorusundan 2,33 puan, kateter

bakımı yaparken meatüste kir varsa antiseptik ile bölge temizlenir takılır sorusundan 2,48 puan, kateter bakımı yaparken meatüste kir olmasa bile su ve sabun ile bölge temizlenir takılır sorusundan ise 2,29 puan elde edildi (Tablo 4).

Tablo 4. Hemşirelerin üriner kateter bakımına ilişkin bilgi düzeyleri

Soru	Alınan puan	Alınan Puan Aralığı
Günlük kateter bakımı yapılır takılır	2,29±1,61	1-5
Kateter bakımı yaparken meatüste kir varsa su ve sabunla bölge temizlenir takılır	2,33±1,62	1-5
Kateter bakımı yaparken meatüste kir varsa antiseptik ile bölge temizlenir takılır	2,48±1,68	1-5
Kateter bakımı yaparken meatüste kir olmasa bile su ve sabunla ile bölge temizlenir takılır	2,29±1,61	1-5

Puanlar: 1, bilmiyorum; 2, hiçbir zaman; 3, bazen; 4, genellikle; 5, her zaman

Hemşirelerin üriner kateter bakımı ile ilgili genel sorular hakkında sorular her bir soruya verdikleri maksimum puan 5 idi. Hastanın transferi öncesinde kateterin torbası boşaltılır sorusundan 2,40 puan, idrar torbası hasar, sızıntı, sediment toplanması, koku olmadıkça değiştirilmez sorusundan 2,16 puan, idrar

torbası haftada bir değiştirilir sorusundan 2,04 puan, yeni bir idrar torbası takmadan önce bağlantı yeri %70'lik alkol veya povidon iyot ile temizlenir sorusundan 2,27 puan, idrar torbası 2/3'ü dolmadan değiştirilir sorusundan 2,39 puan, idrar torbalarının içine antiseptik solüsyon koyulur sorusundan 1,96 puan, idrar

Özlü A, Demiray EKD, Alkan S, Akyüz HÖ, Sıddıkoğlu D. Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Geriatrik Üriner Sistem Enfeksiyonlarını Önlemede Hemşirenin Rolü Hakkında Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi

torbası boşaltılırken sistemden ayrılmamasına, idrar boşaltma kabı kullanılır sorusundan ise alttaki musluktan boşaltmaya özen gösterilir 2,69 puan elde edildi (Tablo 5). sorusundan 2,46 puan, her hasta için ayrı bir

Tablo 5: Hemşirelerin üriner kateterle ilgili genel sorular konusundaki bilgi düzeyi

Soru	Alınan puan	Alınan Puan Aralığı
Hastanın transferi öncesinde kateterin torbası boşaltılır	2,40±1,67	1-5
İdrar torbası hasar, sızıntı, sediment toplanması, koku olmadıkça değiştirilmez	2,16±1,36	1-5
İdrar torbası haftada bir değiştirilir	2,04±1,34	1-5
Yeni bir idrar torbası takmadan önce bağlantı yeri %70'lik alkol veya povidon iyot ile temizlenir	2,27±1,59	1-5
İdrar torbası 2/3'ü dolmadan değiştirilir	2,39±1,56	1-5
İdrar torbalarının içine antiseptik solüsyon koyulur	1,96±1,41	1-5
İdrar torbası boşaltılırken sistemden ayrılmamasına, alttaki musluktan boşaltmaya özen gösterilir	2,46±1,71	1-5
Her hasta için ayrı bir idrar boşaltma kabı kullanılır	2,69±1,81	1-5

Puanlar: 1, bilmiyorum; 2, hiçbir zaman; 3, bazen; 4, genellikle; 5, her zaman

Katılımcıların geriatrik ÜSE ilgili genel sorular hakkında sorulan her bir soruya verdikleri maksimum puan 5 idi. Sorulan her bir soruya verdikleri ortalama puanlar Tablo 6' da gösterildiği gibidir.

Tablo 6. Hemşirelerin geriatrik ÜSE bilgileri

Soru	Alınan puan	Alınan Puan Aralığı
Yaşlılarda fonksiyonel kapasitede azalma	2,21±1,55	1-5
Yeni veya artan konfüzyon	2,21±1,48	1-5
Oral alımın azalması	2,21±1,49	1-5
Düşme	2,27±1,48	1-5
Mobilizasyonda bozulma	2,27±1,50	1-5
Yeni gelişen inkontinans	2,29±1,56	1-5
Kooperasyonda bozulma	2,22±1,55	1-5
Tek oral ölçümde ateş >37.8°C	2,20±1,47	1-5
Akut dizüri veya akut ağrı, testis epididim veya prostatta şişlik veya hassasiyet	2,32±1,62	1-5
Akut kostovertebral açı hassasiyeti veya ağrı	2,29±1,57	1-5
Suprapubik ağrı	2,21±1,51	1-5
Gros hematüri	2,17±1,51	1-5
Üriner kateteri olanlarda kateter etrafında pürülan akıntı	2,15±1,49	1-5

Puanlar: 1, bilmiyorum; 2, hiçbir zaman; 3, bazen; 4, genellikle; 5, her zaman

TARTIŞMA

Bu çalışmada; çalışmaya katılan hemşirelik bölümü öğrencilerinin %71,4'ünün ÜSE konusunda eğitim almadığı görüldü. Foley sonda endikasyonları hakkında bilgi düzeyleri açısından oldukça düşük puan aldıkları görüldü. Hemşirelerin üriner kateter takılmasına ilişkin sorularla ilgili de bilgi düzeyleri düşük olduğu tespit edildi. Katılımcıların üriner kateter bakımı ve geriatrik ÜSE ile ilgili sorularda ise daha yüksek cevap verdikleri tespit edildi.

Literatürde ÜSE ve kateter kullanımı ile ilgili hemşirelerin bilgi düzeylerini inceleyen çalışmalar oldukça kısıtlıdır. Yapılan bir çalışmada; yoğun bakım hemşirelerinin kateter ilişkili olabilecek enfeksiyon konusunda daha bilgili oldukları ancak kurumsal bir eğitim almadıkları tespit edildi (11). Bu çalışmada enfeksiyon eğitimi verilen hemşirelerin istatistiksel olarak da anlamlı farklılık göstererek eğitimi verilmeyen hemşirelere göre daha yüksek puan almaları eğitimin yararlı olduğunu ortaya koydu. Bunun yanında bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin yüksek oranda eğitim almamış olması; oluşabilecek kateter ilişkili ÜSE açısından oldukça anlamlıdır.

Günlük kateter bakımı açısından hemşirelerin bilgi düzeyini inceleyen çalışmalar vardır. Aytaç ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmada hemşirelere yöneltilen "sizce idrar sondası takılı olan bir hastaya sonda bakımı verme sıklığı aşağıdakilerden hangisidir?" sorusuna doğru yanıt verme yüzdesi %47,6'dır (12). Tsuchida ve arkadaşlarının (13)

çalışmasında, her gün yapılan perineal bölge temizliğinin kateter ile ilişkili olabilecek ÜSE'yi %20 oranında azalttığını tespit etmişler, özellikle fekal inkontinans görülen hastalarda o bölgenin su ve sabunla temizlenmesinin önemine değinmektedir. Kosgeroğlu ve arkadaşları da (14) antiseptik solüsyonla meatüs bakımında sağlanan hijyenin enfeksiyon oranlarını azaltma yönünde bir etkisinin olmadığını vurgulanmaktadır. Gould ve arkadaşları (15) ile Hooton ve arkadaşlarının (10) yaptıkları çalışmalarda ve üriner sistem kaynaklı enfeksiyonları engellemeye yönelik oluşturdukları kılavuzlarda da rutin meatüs bakımının olması ve bu bakım esnasında antiseptik solüsyonların uygulanmasının enfeksiyonları önlemede yer almadığına işaret edilmektedir. Yapılan bir çalışmada, her hasta için ayrılmış bir boşaltma kabının kullanılması, idrar torbasında hasar, sızıntı, sediment toplanması ya da koku tespit edilmedikçe değişiminden yapılmaması, yeni bir idrar torbası kullanılmadan önce ise giriş bölgesinde dezenfektan kullanılarak uygulama yapılması önerilmektedir (16). Literatürde ÜSE önleme kılavuzunda, kateter tıkanmadıkça yıkanmamalı, var olan kapalı drenaj sisteminin sürdürülmesi, drenaj sisteminin zemin ile temasının kesilmesi, kateterin mesane seviyesinin altında olmasına özen gösterilmesi, hasta transfer öncesi kateterin bağlantı kısımlarının kapatılması, drenaj sistemini ayırmadan önce bağlantı yerlerinin dezenfekte edilmesi vurgulanmaktadır. Yine aynı literatürde, rutin kateter değişiminden, kateterden düzenli kültür alınımından uzak

Özlü A, Demiray EKD, Alkan S, Akyüz HÖ, Sıddıkoğlu D. Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Geriatrik Üriner Sistem Enfeksiyonlarını Önlemede Hemşirenin Rolü Hakkında Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi

durulması önerilmiştir (17). Köse ve arkadaşlarının (18) çalışmasında hemşirelerin kateter bakımı yapılması, kateter bakımı sırasında meatusta kir varlığı durumunda antiseptik ile temizleme yapılmasından ve meatüste kir yoksa bile su ve sabunla bölge temizlenir sorularından yeterli puan almadıkları belirtilmektedir.

Literatürde Aylaz ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada (19) hemşirelerin hastane enfeksiyonlarına dair bilgileri orta düzeyden biraz yüksek olup, eğitim düzeyi arttıkça bilgi puanlarının arttığı belirlenmiştir ve yine benzer şekilde Çelik ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada (20) eğitim alan hemşirelerin ÜSE önlemeye yönelik bilgi düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.

SONUÇ

Araştırma sonucunda, hemşirelik bölümü öğrencilerinin yarısından fazlasının ÜSE eğitimi almadıkları, üriner kateterizasyonun endikasyonları ve kateter bakımı konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları anlaşılmıştır. Bu sebeple konuya ilişkin eğitim planlarının gözden geçirilmesi, güçlendirilmesi ve ÜSE kateter bakımı konusunda farkındalığın artırılması gerektiği kanaatine varılmıştır.

Finansman ilinti beyanı: Yazarlar, bu makalenin araştırılması ve/veya yazarlığı için herhangi bir finansal destek almamıştır.

Çıkar Çatışması: Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Kaynaklar

1. Crossley KB, Peterson PK. Infections in the elderly. In: Mandell GL, Bennett JE, Dolin R, editors. Mandell, Douglas, and Bennett's Principles and Practice of Infectious diseases. 7th ed. Philadelphia: Churchill Livingstone, 2010; 3857-64.
2. TÜİK, Yıllara, Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Nüfus, Genel Nüfus Sayımları-2014, Türkiye. Türkiye İstatistik Kurumu adrese dayalı nüfus kayıt sistemi. <http://www.tuik.gov.tr/Start.do> (Erişim tarihi: 09.02.2022).
3. Kevin H. Evaluation of infection in the older adult. Waltham, USA: UpToDate. Available: <http://www.uptodate.com/contents/evaluation-of-infection-in-the-older-adult> (Erişim tarihi: Şubat 2022).
4. Wagenlehner FM, Naber KG, Weidner W. Asymptomatic bacteriuria in elderly patients: significance and implications for treatment. *Drugs Aging*, 2005; 22(10): 801-807.
5. Swart W, Soler C, Holman J. Uncomplicated UTIs in elderly patients: How best to treat? *Consultant*, 2004; 44(14): 1805-1809.
6. Juthani-Mehta M, Drickamer MA, Towle V, Zhang Y, Tinetti EM, Quagliarello VJ. Nursing Home Practitioner Survey of Diagnostic Criteria for Urinary Tract Infections. *Journal of American Geriatrics Society*, 2005; 53: 1986-1990.
7. Tanyel E, Taşdelen Fışgın N, Tülek N, Leblebicioğlu H. Yaşlı hastalardaki üriner sistem enfeksiyonlarının değerlendirilmesi. *İnfeksiyon Derg*, 2006; 20(2): 87-91.
8. Uluğ M, Gül İ. Toplum kökenli üriner sistem enfeksiyonu tanısı alan yaşlı hastalarda idrar kültürü sonuçlarının ve ampirik antibiyotik tedavisi yaklaşımının irdelenmesi. *Klimik Derg*, 2012; 25: 71-76.
9. Fried LP, Tangen CM, Walston J, Newman AB, Hirsch C, Gottdiener J, Cardiovascular Health Study Collaborative Research Group. Frailty in older adults: evidence for a phenotype. *The journals of gerontology. Series A, Biol Sci Med Sc*, 2001; 56(3): 146-156.
10. Hooton TM, Bradley SF, Cardenas DD, Colgan R, Geerlings SE, Rice JC, et al. Diagnosis, prevention, and treatment of catheter-associated urinary tract infection in adults: 2009 international clinical practice guidelines from the infectious diseases society of America. *Clin Infect Dis*, 2010; 50: 625-63.

Özlü A, Demiray EKD, Alkan S, Akyüz HÖ, Sıddıkoğlu D. Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Geriatrik Üriner Sistem Enfeksiyonlarını Önlemede Hemşirenin Rolü Hakkında Bilgi Düzeylerinin Değerlendirilmesi

11. Drekonja DM, Kuskowski MA, Johnson JR. Internet survey of Foley catheter practices and knowledge among Minnesota nurses. *Am J Infect Control*, 2010; 38(1): 31-37.
12. Aytaç N, Naharcı H, Öztunç G. Adana'da eğitim ve araştırma hastanelerinin yoğun bakım ünitelerinde hastane enfeksiyonları bilgi düzeyi. *Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 2008; 9(3): 9-15.
13. Tsuchida T, Makimoto K, Ohsako S, Fujino M, Kaneda M, Miyazaki T, et al. Relationship between catheter care and catheter-associated urinary tract infection at Japanese general hospitals: a prospective observational study. *International Journal of Nursing Studies*, 2008; 45: 353-61.
14. Koşgeroğlu N, Durmaz G, Bahar M, Kural M, Yelken B. The role of meatal disinfection in preventing catheter-related bacteriuria in an intensive care unit: a pilot study in Turkey. *Journal of Hospital Infection*, 2004; 236-8.
15. Gould CV, Umscheid CA, Agarwal RK, Kuntz G, Pegues DA. The Healthcare Infection Control Practices Advisory Committee. Guideline for Prevention of Catheter-Associated Urinary Tract Infections. *Infect Control Hosp Epidemiol*, 2010; 31(4): 319-26.
16. Elpern EH, Killen K, Ketchum A, Wiley A, Patel A, Lateef O. Reducing use of indwelling urinary catheters and associated urinary tract infections. *Am J Crit Care*, 2009; 18: 535-41.
17. Aygun P. Kateter ile ilişkili üriner enfeksiyonların önlenmesi. *Hastane Enfeksiyonları: Koruma Ve Kontrol Sempozyum Dizisi*, 2008; 60: 131-7.
18. Köse, Y, Leblebici Y, Akdere S, Çakmakçı H, Ötünçtemur S, Egici MT, et al. Bir kamu hastanesinde çalışan hemşirelerin kateter ilişkili üriner sistem enfeksiyonlarının önlenmesi hakkındaki bilgi durumları. *Şişli Etfal Hast. Tıp Bülteni*, 2016; 50(1):71-79.
19. Aylaz R, Şahin F, Yıldırım H. Hemşirelerin hastane enfeksiyonu konusuna ilişkin bilgi düzeylerinin belirlenmesi. *Balikesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2018; 7(2): 67-73.
20. Çelik, S, Karaman, D, Yanık F, Veren F. Yoğun bakım hemşirelerinin kateter ile ilişkili üriner sistem enfeksiyonlarının önlenmesi hakkındaki bilgi durumları, *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2011; 2(4): 215-220.